

ZAŁĄCZNIK
do uchwały Nr XII/124/15
Rady Miejskiej w Kamięńsku
z dnia 28 grudnia 2015 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE W GMINIE KAMIĘŃSK
NA LATA 2016-2020**

Rozdział I

Podstawa prawna

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2016-2020 zwany dalej programem tworzy gminny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie i oparty jest na następujących przepisach prawnych:

1. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390.), która w art.6 ust 2 zobowiązuje gminy do opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych .

2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej(Dz. U. z 2015r..nr. 10 poz.163 ze zm.) która określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej. Przemoc w rodzinie jest jednym z powodów przyznania pomocy społecznej.

3. Konstytucja Rzeczypospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1997r.Dz..U. Nr 78, poz. 483 z późn zm.). Rozdział drugi pn.” Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” Reguluje zasady zapewnienia każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne przyznając obywatelowi prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Rozdział II

Informacje ogólne

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnętrzne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które choć odwieczne, dopiero od kilkunastu lat istnieje w świadomości społecznej w naszym kraju i jest przedmiotem świadomych, skoordynowanych działań zasadniczych.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia należy zakwalifikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona od zawsze, o pomocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zagrożenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych

przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Przemoc w rodzinie, w szczególności naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym.

Przemoc w rodzinie nie zawsze jest łatwa do rozpoznania, powszechnie przyjmuje się, że jest to działanie: Według definicji zawartej w art.2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie- **przemoc** to: *"jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1(członek rodziny to osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 §11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny),w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą"*.

Przemoc w rodzinie nie jest czynem jednorazowym, często ma długą, nawet kilkunastoletnią historię i zwykle powtarza się. Agresja ze strony osób najbliższych, jeżeli nie mieści się w wyobrażeniu człowieka o tym, co normalne i słuszne, może być wstydliwie ukrywającą tajemnicą. Prawie 70% sytuacji przemocy zachodzi w rodzinach, gdzie istnieje problem alkoholowy. Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczonej w dzieciństwie. U osób poddanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne.

Do najczęstszych objawów będących skutki przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych, związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach, oraz wiele innych dolegliwości) przygnębienie smutek, obojętność popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lek przed bliskością, nieufność poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększenie spożycia środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Ofiary często zachowują się niezrozumiale niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Bierność i rezygnacja są często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

Na szczególne poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są często dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub i świadkami przemocy w rodzinie.

Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa.

Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych .

Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisujące w rolę kobiety. Doświadczenie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

Rodzaje przemocy w rodzinie

- **przemoc fizyczna** – wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni.
- **przemoc psychiczna** – prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystuje mechanizmy psychologiczne np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągle krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie.
- **przemoc seksualna** – wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, np. nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia, a także krytykowanie zachowań seksualnych.
- **przemoc – ekonomiczna** – prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy, np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka..

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie.

1. Charakterystyka gminy

Miasto i gmina Kamieńsk należy do powiatu radomszczańskiego, województwo łódzkie. Miasto i gminę zamieszkuje ogółem:

- rok 2014 - 6129 osób (dane na dzień 30.11.2014 r.)
- rok 2015 - 6 039 osób (dane na dzień 30.11.2015 r.)

2. Bezrobocie na terenie miasta i gminy Kamieńsk (dane na koniec III kwartału 2015r.) – dane Powiatowego Urzędu Pracy w Radomsku

Według stanu na dzień 30.11.2015 r. zarejestrowanych było 210 osób. W analogicznym okresie ubiegłego roku zarejestrowanych było 263 osoby. W porównaniu do ubiegłego roku liczba bezrobotnych zmalała o 53 osoby.

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia a, który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne statystyki nie obejmują jednorazowych zgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana, jako sprawa wstydliva, drażliwa, skryta w czterech ścianach domu, stąd proces badawczy napotyka na liczne bariery metodologiczne.

Osoby będące ofiarami przemocy nie szukają pomocy wśród innych też instytucji z różnych

powodów. Trzeba też mieć również na uwadze, że ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc, a które rozwijając się w atmosferze przemocy nabywają negatywne wzorce zachowań i niejednokrotnie zostają sprawcami przemocy już jako rodzice.

Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Kamieńsk została określona na podstawie informacji, Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Kamieńsk, Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komisariatu Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oraz Szkół z terenu Gminy Kamieńsk.

Statystyki prowadzone przez Zespół Interdyscyplinarny d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z przeprowadzonych interwencji domowych w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do 30 listopada 2015r

1.Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej /ogółem/

w tym kobiety- 8
mężczyźni-0
małoletni -2

2.Liczba sprawców przemocy domowej /ogółem/

w tym kobiety- 0
mężczyźni-8
małoletni- 0

3.Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu/ogółem/

w tym kobiety- 0
mężczyźni- 6
małoletni – 0

4.Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska karta-A”/ ogółem/

w tym formularzy wszczynających procedurę -5

Na podstawie rozporządzenia prawo do sporządzenia niebieskiej Karty A-formularza inicjującego postępowanie – zyskali przedstawiciele Ośrodek Pomocy Społecznej oświaty, służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

Po sporządzeniu niebieskiej karty –A osoba wypełniająca przekazuje niezwłocznie formularz przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Jak wynika z zebranych danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komisariatu Policji w Kamieńsku oraz wywiadów środowiskowych Pełnomocnika Burmistrza d/s Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wynika iż do przemocy w Rodzinie dochodzi najczęściej pod wpływem alkoholu. Nadużywanie alkoholu przez jednego z członków rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego, rodzi poważne problemy i jest przyczyną cierpienia dorosłych i dzieci. Według danych szacunkowych w Polsce żyje około 1,5 milionów dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym, z tego 5 tys. znajduje się w dramatycznej sytuacji zagrażającej ich zdrowiu i życiu. Różne formy agresywnych i represyjnych zachowań rodziców zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych i potrzeb dziecka wywierają destrukcyjny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dzieci oraz na proces rozwoju. Dzieci te są słabe fizycznie, często chorują ,występują u nich określone zaburzenia emocjonalne, często są ofiarami przemocy i nadużyć seksualnych ze

strony najbliższych członków rodziny lub otoczenia. Statystyka będąca w posiadaniu GKRPA potwierdza fakt, iż nie wszystkie akty przemocy są zgłoszone organom ścigania.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar **dnia 30 maja 2014r. Burmistrz Kamińska Zarządzeniem nr 41/2014 powołał Zespół Interdyscyplinarny.**

Celem zespołu jest.

- Wsparcie ofiar przemocy w radzeniu sobie z problemem przemocy,
- zapobieganie kolejnym aktom przemocy,
- pomoc w odbudowie relacji w rodzinie,
- szybkie i skuteczne przerwanie aktów przemocy w rodzinie.

Źródłem dysproporcji sił zazwyczaj są:

- wiek- np. relacja dziecko-dorosły, staruszek-ktoś w sile wieku;
- pleć- zwykle kobieta jest słabsza od mężczyzny, chociaż zdarzają się wyjątki;
- stan zdrowia- na ogół chory czy niepełnosprawny jest słabszy od zdrowego;
- różne zależności- np. dziecko-rodzic, ale też zależność ekonomiczna: ktoś dysponuje pieniędzmi i jest „panem”.

Dotychczasowe działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

- W ramach Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
 - udzielanie rodziną w której występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej, (w SP ZOZ w Kamińsku (od 1997r.) istnieje Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu, członków ich rodzin, oraz z innymi problemami.
- W ramach Gminnego Programu Przemocy w Rodzinie utworzono Punkt Konsultacyjny dla ofiar i sprawców Przemocy w Rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
- współpraca z Policją w zakresie interwencji i monitorowania w sytuacji przemocy.
- zatrudnienie psychologa w szkole podstawowej i gimnazjum (od 2005r.) którego zadaniem m.in. jest pomoc dzieciom w których występuje przemoc, patologia.
- Współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej , który pełni rolę wsparcia dla ofiar przemocy.

Rozdział III

Założenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

1. Najważniejszym zadaniem programu jest zatrzymanie przemocy (bez tego pomoc jest nieskuteczna) i zapewnienie bezpieczeństwa i profesjonalnej pomocy ofiarom
2. Propagowanie zasady że:
 - nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.
 - za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to, co zrobiła ofiara.
 - nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej.

- dzieci i młodzież mają prawo do życia w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im zapewnić.

Program zakłada kompleksową pomoc zarówno dla ofiar jak i sprawców przemocy przy udziale służb i instytucji oraz społeczności lokalnej. Wymaga podejmowania równoczesnych działań o charakterze interwencyjnym, profilaktycznym i terapeutycznym.

Rozdział IV

Podmioty realizujące program

1. Podmioty funkcjonujące na terenie Gminy Kamieńsk świadczące pomoc w przeciwdziałaniu przemocy w Rodzinie.

1. Zespół Interdyscyplinarny.
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
3. Komisariat Policji.
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
5. Wszystkie szkoły działające na terenie Gminy Kamieńsk.
6. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej.
7. Kuratorzy.

2. Adresaci programu:

1. Ofiary przemocy w rodzinie (dzieci, współmałżonkowie, partnerzy, osoby starsze, niepełnosprawne).
2. Sprawcy przemocy w rodzinie.
3. Przedstawiciele służb zobowiązanych do udzielenia pomocy w sytuacji przemocy
4. Społeczność lokalna – mieszkańcy Kamieńska

Rozdział V

Podstawowe zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadanie 1. Tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie polegające na:

1. Określeniu zasad wzajemnej współpracy służb i instytucji.
2. Opracowaniu procedury i strategii postępowania w konkretnych przypadkach przy udziale członków zespołów interdyscyplinarnych.
3. Stałej edukacji środowiska lokalnego.
4. Tworzeniu własnych dokumentów potwierdzających występowanie przemocy domowej, takich jak: notatki służbowe wynikające z obserwacji, rozmów z różnymi osobami, protokołów z rozmów z ofiarami przemocy domowej i członkami ich rodzin.
5. Podnoszeniu wiedzy i kwalifikacji przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie.(GKRPA, Koordynatora programu, Zespołu Interdyscyplinarne.)

Zadanie 2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj.

1. Występowanie do Powiatowej Komisji Policji z wnioskiem o podjęcie działań interwencyjnych przez dzielnicowego lub podjęcie innych działań prewencyjnych, w sprawach gdzie ujawniono zagrożenia przemocy w rodzinie
2. Udzielanie bezpłatnych porad prawnych, psychologicznych, pedagogicznych i socjalnych.
3. Prowadzenie rozmów z ofiarami przemocy w rodzinie- zgodnie z zapisami Niebieskiej Karty.
4. Wspólne interwencje środowiskowe policji i pomocy społecznej.

Zadanie 3. Prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia tj.

1. Bieżąca, systematyczna działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, który pełni rolę ośrodka wsparcia dla ofiary przemocy domowej:
 - a) udzielanie specjalistycznego poradnictwa,
 - b) podejmowanie interwencji w sytuacji przemocy,
 - c) inicjowanie programów pomocowych,
 - d) koordynowanie działań zespołu interdyscyplinarnego.

Rozdział VI

Strategia i metody działania

Cel główny:

-Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc.

Cele pośrednie

- a) wzrost liczby przeszkolonych osób przygotowanych do pomagania rodzinie z problemami przemocy,
- b) zmiana postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie,
- c) spadek liczby przypadków przemocy,
- d) stała edukacja środowiska lokalnego poprzez: ulotki, broszury, festyny itp.
- e) udział w kampaniach społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Strategia i metody działania

- a) zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób doznających przemocy w rodzinie,
- b) ochrona ofiar przemocy poprzez wsparcie: medyczne, prawne, psychologiczne i socjalne,
- c) budowa skutecznych form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie,
- d) zamieszczanie na tablicach ogłoszeń informacji o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy,
- e) systematyczne podnoszenie kwalifikacji i wiedzy przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie,
- f) systematyczna edukacja środowiska lokalnego na temat przemocy w rodzinie.

Rozdział VII

Realizatorzy programu

1. Burmistrz Kamieńska.
2. Zespół Interdyscyplinarny.
3. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńsku
4. Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
6. Sąd Rejonowy w Radomsku
7. Komenda Powiatowa Policji.
8. Szkoły i Przedszkole.
9. Placówki Służby Zdrowia.

Rozdział VIII

Finansowanie

Źródłem finansowania zadań Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie są środki finansowe z budżetu gminy, ponieważ przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym gminy na podstawie ustawy z dnia 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a także ustawa z 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

1. Wysokość środków własnych gminy zaplanowanych w bieżącym roku- **10 000,000,-zł.**

Harmonogram wydatków

- 1 500,00,-zł** szkolenia członków (Koordynatora Gminnego Programu Przemocy w Rodzinie, Zespołu Interdyscyplinarnego.)
- 7 000,00,- zł.** Porady psychologiczne dla sprawców i ofiar przemocy ,
- **1 500,00,-zł.** -zakup broszurek, ulotek, plakatów związanych z Przemocą w Rodzinie .

Zakłada się ze „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 będzie miał charakter interdyscyplinarny i realizowany będzie przez wszystkie instytucje i organizacje do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i ograniczenia przemocy w rodzinie.

Ze względu na interdyscyplinarny charakter programu cele realizowane będą w formie pracy ciąglej przez okres pięciu lat.

Rozdział IX

- Koordynatorem Gminnego Programu Przemocy w Rodzinie pracownik Urzędu
 - podinspektor w referacie Organizacyjno Administracyjnym.
- Efektywność programu i jego ocena mierzona będzie poprzez prowadzenie statystyk ich analizę ilościową i jakościową.
- Z realizacji zadań programowych sporządzane będą sprawozdania roczne.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
w Kamieńsku
Jarosław Kozicki